

Metropolis (Fritz Lang)

antinatural i, en conseqüència, quelcom del que hauríem de desprendre'ns. Amb el temps aquesta idea de confrontació ha desaparegut i el que s'estableix és el que allò que és cultural està format per l'activitat humana; cultura es allò que ha fet, creat, cregut i pensat l'home. És, en definitiva, la seva contribució.

Establerta aquesta posició podem afirmar que la ciutat és el producte cultural per excel·lència; és el paradigma. La ciutat ha estat feta, dissenyada, viscuda i transformada per l'home, qui, finalment, l'ha incorporada a la naturalesa, formant part del paisatge. L'home ha fet de la ciutat l'àmbit de la seva vida «natural» i l'ha resolta d'aquesta forma, la confrontació entre la cultura i la natura. En definitiva, la ciutat va créixer com a exigència de la cultura i de la democràcia o, des d'un altre punt de vista, la ciutat fou la creadora de la democràcia i la cultura, és a dir, de formes de convivència cap a la llibertat i la tolerància.

És per això que quan s'ha hagut de definir la ciutat, s'ha hagut de fer des de l'home, des de la vida. Sòfocles escriu a *Antígona* «La ciutat és gent, la ciutat són els homes, la ciutat és vida». Sant Agustí, diu «La ciutat no consisteix en pedres i totxanes, sinó en ciutadans». Fent un salt en el temps Robert E. Parker, un dels fundadors de l'escola sociològica de Chicago escriu en el 1925: «La ciutat és quelcom més que un conjunt d'homes, de serveis socials com carrers, edificis, fanals, línies de tramvies, telèfons. . . , és quelcom més que un conjunt d'institucions i de serveis administratius. . . La ciutat és més aviat un estat d'ànim, un conjunt d'hàbits i tradicions, d'actituds i de sentiments organitzats entre si i mantinguts vius. No és un mecanisme físic i una construcció artificial, és part dels processos vitals de la gent que la compon, és un producte de la naturalesa, i en particular de la naturalesa humana». El caràcter imaginari i simbòlic de les ciutats queda reflectit de forma magistral en el llibre *Las ciudades invisibles* Italo Calvino (1972): «Les ciutats, com